

Rogaland
fylkeskommune

Rapport handlingsprogram 2025

Regionalplan for kulturmiljø 2023-2035

Innhold

Sammendrag	3
Innledning	5
Målsetninger og strategier	5
Bevaringsstrategier som verktøy for målrettet kulturmiljøforvaltning	7
Presentasjon av utvalgte tiltak i 2025	7
Status og vurdering av tiltak	14
Tiltak som er avsluttet og tas ut av handlingsprogrammet	15
Tiltak som videreføres i handlingsprogrammet for 2026–2028	17
Anbefalinger for 2026 og videre	29

Sammendrag

Regionalplan for kulturmiljø 2023–2035 har tre hovedmål: mangfold, kunnskap og bruk og engasjement. Kulturmiljøene i Rogaland gir innsikt i hvordan mennesker har levd og formet landskapet gjennom tidene. Når vi tar vare på denne arven, styrker vi lokal identitet, livskvalitet og en bærekraftig samfunnsutvikling. Planen skal sikre et representativt utvalg kulturmiljøer fra steinalderen til i dag, styrke kunnskapsgrunnlaget og gjøre kulturarven til en aktiv ressurs i lokalsamfunn, næringsliv og klimaarbeid.

Regionalplanen legger de langsiktige rammene for kulturmiljøarbeidet i fylket, mens handlingsprogrammet konkretiserer tiltakene som skal bidra til å nå målene. Denne rapporten oppsummerer status for gjennomføringen i 2025 og peker fram mot 2026 og videre.

Arbeidet det siste året har vist god framdrift og bredt engasjement. Tiltakene spenner fra kunnskapsutvikling og planarbeid til formidling, verdiskaping og klima- og beredskapsarbeid. Hovedtrekkene i 2025 har vært:

Sterkere kommunesamarbeid, gjennom revisjon av kulturminneplaner med støtte fra Riksantikvaren. Regionale fagseminar og dialogmøter har styrket lokal kompetanse, forankring og samhandling.

Nye formidlingsgrep, som lansering av digital bergkunstportal, utvikling av formidlingstilbud ved dagsturhytter og arbeid med en egen veileder for skoler om bruk av kulturmiljø i undervisningen i samarbeid med Universitetet i Stavanger.

Kunnskapsutvikling og analyse, med pågående kartlegging av kulturmiljø både til lands og til vanns, arbeid med grovanalyse for klima- og ROS-vurderinger, og forberedelser til ny strategi for arkeologiske kulturminner.

Bærekraftig bruk og verdiskaping, gjennom prosjekter som UNESCO-satsingen på Storhaug på Karmøy – en av de monumentale skipsgravene fra vikingtid, revitalisering av vernet fartøy M/S Skudenes og oppstart av ny kulturhistorisk båtrote og tilgjengeliggjøring av kulturmiljøet på Vibrandsøy viser hvordan vern, formidling og næringsutvikling kan forenes.

Blant de mest sentrale tiltakene i 2025 er ekspertbefaring og visualiseringsarbeid for UNESCO-nominasjonen av Storhaug på Karmøy, evaluering og modellutvikling for videreføring av bygningsvernrådsgivningen, og oppstart av et nasjonalt arbeid med veileder for bruk og gjenbruk av større sjøhus. Kartlegging og digital dokumentasjon har styrket grunnlaget for både formidling og forvaltning. I tillegg har kulturmiljø blitt koblet tettere til reiseliv, næringsutvikling og klimaperspektiver, med tverrsektorielle seminar og lokale pilotprosjekter.

Erfaringene fra året viser at tiltak som kombinerer faglig kvalitet, lokal forankring og samarbeid på tvers av sektorer gir størst effekt. Samarbeidet mellom fylkeskommune, kommuner, museer, frivillige og statlige aktører har vært avgjørende for framdriften, men også krevende innenfor dagens rammer. Økonomiske og administrative begrensninger setter klare grenser for kapasitet, særlig der kommunal medvirkning er nødvendig.

For perioden fram mot 2028 bør innsatsen rettes mot tiltak med dokumentert effekt, tydelig forankring og realistisk gjennomføringsevne. Fylkeskommunen vil prioritere samarbeid som styrker kommunenes kapasitet og bruke egne midler strategisk for å utløse ekstern finansiering. Nye tiltak bør bare igangsettes når ressurser og finansiering er på plass. Gjennom målrettet videreføring og partnerskap skal arbeidet med mangfold, kunnskap og engasjement styrkes – slik at kulturmiljøene i Rogaland forvaltes som en levende ressurs for både nåtid og framtid.

Innledning

Regionalplan for kulturmiljø 2023–2035, vedtatt av fylkestinget 13. juni 2023, er Rogaland fylkeskommunes overordnede verktøy for å sikre en helhetlig, bærekraftig forvaltning av kulturarven. Planen bygger på nasjonal kulturmiljøpolitikk og Riksantikvarens bevaringsstrategier, og gir samtidig rom for å tydeliggjøre regionale prioriteringer og ambisjoner.

Handlingsprogrammet er planens operative del. Det oversetter mål og strategier til konkrete tiltak med ansvar, tidsramme og finansiering, og markerer dermed skillet mellom overordnet retning og praktisk gjennomføring.

Programperioden varer i tre år og rulleres årlig – for å sikre både forutsigbarhet og fleksibilitet. I inneværende rullering, som gjelder fram til 2028, er målet å videreføre pågående satsinger, tette kunnskapshull og styrke bruken av kulturmiljø som ressurs i samfunnsutviklingen.

Programmet skal samtidig ivareta fylkeskommunens rolle som både myndighet, samarbeidspartner og samfunnsutvikler, og bidra til at kommuner, museer, frivillighet og næringsliv trekker i samme retning. Som samfunnsutvikler skal fylkeskommunen gi strategisk retning for kulturmiljøpolitikken, mobilisere eiere, frivillige og næringsliv, og samordne offentlig innsats på tvers av forvaltningsnivå. Dette skjer gjennom bruk av planlegging, partnerskap og tilskuddsforvaltning som virkemidler for å koble kulturmiljø tettere til samfunnsutviklingen.

Rapporten som følger, oppsummerer måloppnåelsen siden forrige rullering, gir status for hvert tiltak og vurderer behov for videreføring eller justering. Avslutningsvis gis en samlet vurdering av ressurser, utfordringer og muligheter.

Målsetninger og strategier

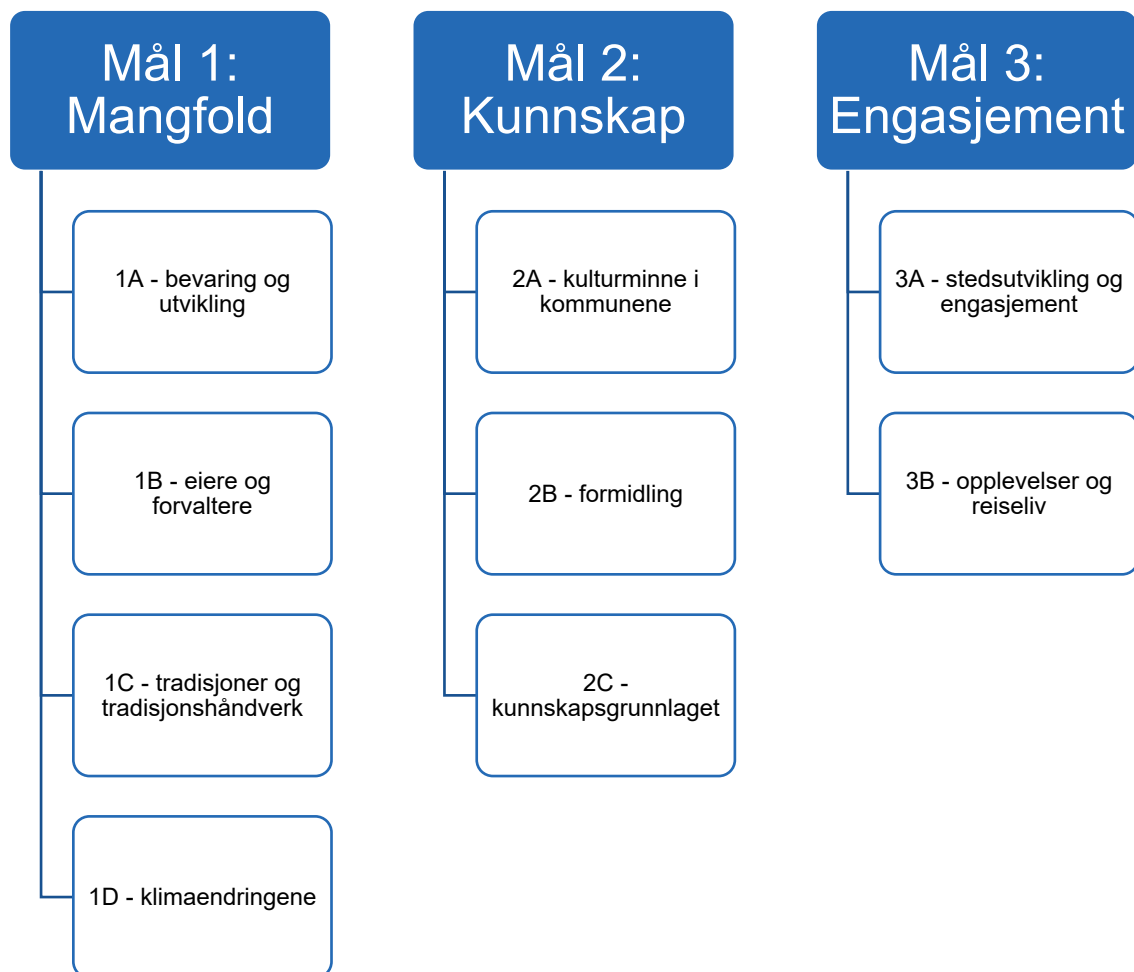
De tre målene for regionalplanen er mangfold, kunnskap og bruk og engasjement. Disse målsetningene består av flere strategier, som sammen danner grunnlaget for prioriteringer og innsatsområder i handlingsprogrammet.

Regionalplan for kulturmiljø for Rogaland 2023-2035 fastsetter følgende overordnede mål med tilhørende strategier for kulturmiljøpolitikken i Rogaland fylkeskommune:

- I Rogaland tar vi vare på et mangfold av kulturmiljøer slik at spor fra hele historien om Rogaland, fra steinalderen og fram til i dag, kan oppleves, brukes og gi kunnskap – nå og i framtiden.
- I Rogaland har vi god kunnskap om våre kulturmiljøer og hvordan de bidrar til å gi særpreg og identitet til steder og mennesker.
- I Rogaland kan alle engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljøet. Vi bruker kulturarv og kulturmiljøer til å skape trivsel, tilhørighet og unike opplevelser.

Planen fastsetter videre følgende overordnede prioriteringer, som ligger til grunn for prioriterte tiltak innen kulturmiljøfeltet i handlingsprogrammet for planperioden:

- Bevare og utvikle et utvalg kulturmiljøer av ulike typer og fra alle historiske epoker.
- Bidra til at eiere og forvaltere av kulturminner kan ivareta disse på en god måte.
- Stimulere til at tradisjoner og tradisjonshåndverk holdes i hevd.
- Verne kulturmiljøer mot effektene av klimaendringene og bidra til at kulturminner brukes i klimaarbeidet.
- Styrke arbeidet med kulturmiljøforvaltning i kommunene.
- Formidle kunnskap om kulturmiljø og historie bredere, mer engasjerende og mer effektivt.
- Oppdatere og utvide kunnskapsgrunnlaget om kulturminner, kulturmiljøer og landskap.
- Bruke kulturmiljøer som en ressurs for å skape engasjement, samt levende og attraktive steder.
- Fremme bruk av kulturarv og kulturmiljøer i opplevelses- og reiselivsnæringene.

Figur 2 Bilde viser mål og strategiinnstillingen i regionalplanen

Bevaringsstrategier som verktøy for målrettet kulturmiljøforvaltning

De nasjonale bevaringsstrategiene fra Riksantikvaren gir retning for å styrke representativitet og relevans i kulturmiljøforvaltningen. For Rogaland fylkeskommune har dette arbeidet vært viktig både for å tydeliggjøre regionale prioriteringer og for å utvikle nye samarbeid.

I 2024 bidro Rogaland aktivt i to strategier – for kystens og landbrukets kulturmiljø. I 2025 ble arbeidet videreført gjennom deltakelse i to nye: én for bygder og byer og én for næringers og industriers kulturmiljø. I våre høringssvar har vi særlig løftet fram behovet for å styrke det regionale kunnskapsgrunnlaget, sikre bredere geografisk og tematisk representasjon, og legge til rette for økt bruk og bærekraftig utvikling av kulturmiljøene. Vi har også vært tydelige på betydningen av tett samspill mellom nasjonale føringer og regionale prioriteringer.

Strategiene har gitt nyttige rammer for utvikling av tiltak og samarbeid, og har bidratt til bedre samkjøring mellom nasjonale føringer og våre egne prioriteringer i handlingsprogrammet. Fremover blir bevaringsstrategiene viktige verktøy for å koble kulturmiljø tettere til samfunnsutvikling. Rogaland fylkeskommune vil derfor fortsatt støtte opp om utvikling og bruk av disse strategiene – ved å løfte fram regionale erfaringer og behov, og samtidig tilpasse tiltak i tråd med de nasjonale målsetningene.

Flere av tiltakene i handlingsprogrammet til regionalplan for kulturmiljø er tatt inn i Riksantikvarens nasjonale handlingsplaner, og flere av fylkeskommunens prosjekter trekkes fram som foregangseksempler på god og framtidsrettet kulturmiljøforvaltning.

Presentasjon av utvalgte tiltak i 2025

Rogaland fylkeskommune har i 2025 arbeidet målrettet med gjennomføring av handlingsprogrammet for regionalplan for kulturmiljø. Mange av tiltakene er gjennomført i samarbeid med kommuner, museer, forskningsmiljøer og frivillige aktører. Flere av prosjektene – både fylkeskommunens egne og tiltak vi har bidratt inn i – har mottatt tilleggsfinansiering fra eksterne aktører som Riksantikvaren og private stiftelser og andre eksterne partnere.

Fylkeskommunen har hatt en tydelig koordinerende og pådriverrolle i tråd med samfunnsutvikleroppdraget – ved å samle relevante aktører, sikre faglig retning og bidra til at tiltakene støtter opp under felles mål for en helhetlig og bærekraftig utvikling av kulturmiljøene i Rogaland.

Rådgivingstjeneste for bygningsvern – evaluering og videreutvikling

Evalueringen av pilotprosjektet i Ryfylke og på Haugalandet viser at rådgivingstjenesten har stor nytteverdi og fungerer etter intensjonen. Tjenesten har

styrket eierkompetanse, motivert til bevaring, og bidratt til at flere setter i gang tiltak på en god og kunnskapsbasert måte. Den har også vært en viktig støtte for kommuner uten egen antikvarisk kompetanse, og et nyttig supplement i kommuner med fagmiljø. Museene rapporterer om stor etterspørsel og gode tilbakemeldinger fra brukerne.

Samtidig peker evalueringen på at dagens modell, med to separate 65 % stillinger finansiert av fylkeskommunen, ikke er bærekraftig på lang sikt. Kapasiteten er presset, og det er behov for større fleksibilitet, bedre faglig samhandling og en løsning som kan tilpasses ulike behov i de ulike regionene. Det er også behov for en finansieringsmodell som inkluderer lokal medfinansiering og gir større forutsigbarhet over tid.

På bakgrunn av evalueringen og i dialog med museene anbefaler fylkeskommunen å videreføre tjenesten i perioden 2026 - 2028 som en midlertidig ordning med utvidet geografisk nedslagsfelt. Forslaget bygger på et samlet initiativ fra de tre regionmuseene – Ryfylkemuseet, Haugalandmuseet og Dalane folkemuseum – og innebærer en videreføring i nordfylket kombinert med oppstart i sørfylket. Det foreslås å bruke en samlet budsjetttramme på 1,5 millioner kroner, fordelt likt mellom de tre museene.

Samtidig skal det i løpet av perioden utvikles en ny og mer langsiktig modell, med mål om en bærekraftig og fylkesdekkende rådgivingstjeneste. Fylkeskommunen vil, i samarbeid med museene, starte arbeidet med å vurdere hvordan Stavanger og Jæren kan inkluderes, og hvordan man kan sikre kommunal og eventuelt statlig medfinansiering. Dette skal skje gjennom videre dialog, kartlegging og forankring frem mot rullering av handlingsprogrammet i 2028.

Målet er en rådgivingstjeneste som er faglig solid, geografisk dekkende og lokalt forankret – med en robust organisering og finansiering som står seg over tid.

Storhaug – UNESCO-prosess og visualisering

Skipsgraven Storhaug på Karmøy har stått sentralt i fylkeskommunens arbeid i 2025, som del av den nasjonale UNESCO-nominasjonen av «De monumentale skipsgravene». Dette er en serienominasjon som omfatter utvalgte skipsgraver i fylkene Østfold, Vestfold, Rogaland, Vestland, Møre og Romsdal og Trøndelag.

I april 2025 ble det gjennomført en ekspertbefaring av kulturmiljøet Storhaug, med representanter fra Riksantikvaren, Universitetet i Stavanger og fylkeskommunen, samt politisk og administrativ deltakelse fra Karmøy kommune. Befaringen bekreftet områdets kulturhistoriske og vitenskapelige verdi i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv.

I etterkant er det satt i gang et felles arbeid med visualisering og mulighetsstudie for formidling, forvaltning og tilgjengeliggjøring av området. Målet er å utrede lavskala tiltak som kan realiseres trinnvis – og som både ivaretar kulturmiljøet og åpner for lokal verdiskaping. Arbeidet skjer i tett samarbeid med Karmøy kommune, grunneiere, Arkeologisk museum Universitetet i Stavanger og Riksantikvaren. Målet med mulighetsstudiet er å utvikle et solid grunnlag for fremtidige søknader og investeringer.

Fylkeskommunen har hatt en koordinerende rolle og bidratt til fremdrift i den nasjonale nominasjonsprosessen, blant annet ved å følge opp innspill fra kommunen og sikre forankring i regional planlegging og politiske prosesser.

Utfallet av UNESCO-vurderingen vil få stor betydning for det videre arbeidet. Uavhengig av resultatet vil prosessen kreve videre oppfølging – enten gjennom forberedelser til en eventuell verdensarvstatus, eller gjennom videre arbeid med formidling, tilrettelegging og forvaltning av kulturmiljøet.

Figur 3 Dronefoto av Storhaug på Karmøy. Foto: Theo Gil, Arkeologisk museum, UiS

Leidangsprosjekt – forankring og samarbeid

I 2025 ble det satt i gang et verdiskapingsforprosjekt om leidangsnaust, i samarbeid mellom Arkeologisk museum ved Universitetet i Stavanger, Stavanger maritime museum og Riksantikvaren. Arkeologisk museum er prosjekteier, mens Rogaland fylkeskommune deltar som sentral samarbeidspartner og har bidratt til å koble initiativet til Riksantikvarens verdiskapingsprogram (post 77), som nå støtter prosjektet økonomisk. Prosjektet er et spleiselag mellom flere aktører, og mottar støtte både fra Riksantikvaren og Rogaland fylkeskommune.

Målet er å undersøke hvordan kulturmiljø knyttet til leidangsordningen – det gamle forsvaret og beredskapssystemet i Norge – kan formidles og forvaltes som en kulturhistorisk ressurs. Forprosjektet tar utgangspunkt i historiske leidangsplasser og deres rolle i organiseringen av samfunn, forsvar og kystberedskap. Det skal identifisere og dokumentere relevante lokaliteter i Rogaland, med fokus på både landskapsmessige, arkeologiske og immaterielle spor. Fylkeskommunen bidrar inn i det faglige arbeidet, og var medarrangør av en felles oppstartsamling høsten 2025, som samlet kommuner, museer og fagmiljøer til kunnskapsdeling og videre planlegging.

Prosjektet skal danne grunnlag for et framtidig hovedprosjekt med tverrfaglig og nasjonal innretning. Riksantikvaren har signalisert særlig interesse for hvordan leidangen kan aktualiseres i lys av dagens samfunnsutfordringer knyttet til beredskap, stedstilhørighet og nasjonal identitet.

Kystkultur – satsing på fartøy, formidling og næring

Kystkultursatsingen har vært definert som ett tiltak i handlingsprogrammet, men er i praksis en helhetlig og strategisk satsing som består av flere prosjekter og initiativer. Felles for dem er at de kombinerer bevaring, formidling og næringsutvikling – med mål om å ta kystens kulturmiljø aktivt i bruk i samfunnsutviklingen. Satsingen har vært et tydelig prioritert område i 2025 og bygger på tett samarbeid med andre fylkeskommuner, kommuner, museer, frivillige aktører og statlige myndigheter som Riksantikvaren.

Et sentralt delprosjekt er Levende kystkultur, der historiske kystmiljøer utforskes som ressurs for ny og bærekraftig bruk. Prosjektet legger særlig vekt på samspillet mellom kulturmiljø, næringsliv og lokalt engasjement. Kvitsøy kommune deltar som pilotkommune, og erfaringene herfra skal danne grunnlag for en overførbar modell for hvordan små kystsamfunn kan ta vare på og bruke sine historiske miljøer på måter som støtter lokal verdiskaping, næringsutvikling og bosetting.

Prosjektet er initiert av Kvitsøy kommune, med økonomisk støtte fra Riksantikvaren (post 77) og Rogaland fylkeskommune, og gjennomføres i nært samarbeid med fylkeskommunen. Rogaland fylkeskommune har hatt en sentral rolle i å koble initiativet til Riksantikvarens verdiskapingsprogram, og bidrar med faglig støtte, prosessveiledning og oppfølging. Kystkultursatsingen omfatter også prosjekter som Historiske båtruter, Kystens avstikkere, Kvartalet i Egersund og Vibrandsøy for alle – som alle kobler kystens kulturmiljø til friluftsliv, reiseliv og lokal stedsutvikling.

Et viktig nybrottsarbeid i 2025 er pilotprosjektet med M/S Skudenes – et vernet passasjerfartøy som, etter omfattende restaurering, er satt i rute mellom Skudeneshavn, Kvitsøy og Stavanger. Restaureringen er gjennomført av en frivillig forening med støtte fra statlige og fylkeskommunale fartøyvernordninger. Fartøyet fremstår i dag slik det gjorde da det ble sjøsatt i 1957. Ruteoppstarten sommeren 2025 markerte ikke bare en ny kulturhistorisk båtrute i fylket, men også starten på en bredere satsing der verna fartøy tas i bruk som ressurs i reiseliv og lokal utvikling. M/S Skudenes er tatt inn i Riksantikvarens handlingsplan for bevaringsstrategien for kystens kulturmiljø og trekkes fram som et mulig nasjonalt foregangseksempel. Tilbudet knytter sammen kulturmiljø, småsamfunn og opplevelser – og gjør det mulig å reise til Kvitsøy med veteranbåt og -buss.

Som en del av kystkultursatsingen er Rogaland fylkeskommune prosjekteier for utviklingen av en nasjonal veileder for bevaring, bruk og ombruk av sjøhus i strandsoner og byer. Arbeidet skjer i tett samarbeid med Vestland fylkeskommune og Riksantikvaren, og er støttet av tilskudd fra Riksantikvarens (post 77). Høsten 2025 arrangerte Rogaland fylkeskommune sammen med Riksantikvaren et nasjonalt

fartøyvernseminar, med mål om å styrke kunnskapsdeling og samarbeid mellom forvaltning, eiere og fagmiljø.

Figur 4 Foto av M/S Skudenenes fra visningstur for reiselivsaktører, her ved innseilingen til Kvitsøy.

Vikingtid i formidling og reiseliv

Rogaland fylkeskommune har i 2025 deltatt i et tverregionalt samarbeid med seks andre fylkeskommuner om forstudien *Vikingarven*. Studien utforsker hvordan vikingtidens kulturarv kan videreutvikles som grunnlag for kunnskapsbasert, attraktiv og bærekraftig kulturturisme. Den viser at vikingtiden har et sterkt internasjonalt merkevarepotensial, men er lite synlig i dagens nasjonale reiselivstilbud.

Forstudien anbefaler etablering av et nasjonalt hovedprosjekt og gir klare råd for hvordan kulturarv og næringsutvikling kan forenes gjennom profesjonalisering, samarbeid og helhetlige grep. Rapporten peker på behovet for felles rammer for formidling og forpliktende partnerskap mellom forvaltning, næringsliv og frivillighet. Særlig vektlegges kompetansebygging og utvikling av formidlingsmodeller som kombinerer lokal forankring med høy faglig kvalitet og nasjonal synlighet. Samtidig understrekes viktigheten av å ivareta både faglig integritet, lokal identitet og bærekraftige rammer for bruk.

I tråd med disse anbefalingene har Rogaland fylkeskommune i 2025 arbeidet aktivt med å identifisere utviklingsmuligheter i regionen. Fylkeskommunen har deltatt på møter og verksteder i forstudien og bidratt med kunnskap og strategiske perspektiver, særlig knyttet til erfaringer fra *Destination Viking Association*-nettverket og samarbeidet med Vestfold og Telemark om utvikling av helhetlige vikingruter. Dette danner et viktig grunnlag for videre arbeid med å omsette forstudien til konkrete tiltak regionalt – i samspill med et eventuelt nasjonalt hovedprosjekt.

Rogaland fylkeskommune deltar også i styrings- og arbeidsgruppa for vikingturisme i Sør-Rogaland, et regionalt samarbeidsprosjekt med Eigersund og Hå kommune, støttet av regionalt næringsfond og lokale reiselivsaktører. Målet er å utvikle opplevelseskonsepter som knytter sammen vikingtidsminner, autentiske kulturmiljøer og formidlingsarenaer i helhetlige ruter og pakkeløsninger. Det legges vekt på samarbeid med frivillige, museer og næringsliv, og å løfte frem både kjente og mindre kjente kulturminner – i tråd med anbefalingene fra *Vikingarven*.

Satsingen skal bidra til å gjøre vikingtidens kulturarv til en sterkere og mer synlig del av Rogalands reiselivsprofil – med tydelig lokal forankring, høyt faglig nivå og bærekraft som premiss.

Formidling og digitale løsninger

Formidlingen av kulturmiljø har fått et betydelig løft i 2025, med flere nye digitale tiltak som skal gjøre kulturarven mer tilgjengelig og relevant i folks hverdag. En digital løsning for formidling av bergkunst er lansert på fylkeskommunens nettsider, og arbeidet fortsetter med å tilgjengeliggjøre kulturminner gjennom tilrettelagt innhold, universell utforming og skilting. For å gjøre kulturminnene mer tilgjengelige for alle, er det i 2025 gjennomført en analyse av dagens skilting, digitale formidlingstiltak og universell utforming. Resultatene brukes som grunnlag for en samlet plan for forbedringer i tilgjengelighet og brukeropplevelse.

Et hovedsatsingsområde i 2025 har vært oppstart av prosjektet om utviklingen av en egen veileder for skolene, som skal støtte lærere i å bruke lokale kulturminner og kulturmiljø i undervisningen. Veilederen er et tett samarbeid mellom Rogaland fylkeskommune og Universitetet i Stavanger, og bygger på læreplanene i grunnskolen og videregående skole. Den skal inneholde konkrete undervisningsopplegg, faglig innhold og praktiske råd, og kobler regional kulturarv til tverrfaglig arbeid med historie, identitet og bærekraft. I tillegg til tekst, utvikles det illustrasjoner og forslag til feltarbeid og utforskning i nærmiljøet, samt tilhørende digitale ressurser.

Veilederen bygger bro mellom forvaltningsfag og pedagogikk, og har som mål å bidra til bevissthet og engasjement hos både lærere og elever. Høsten 2025 blir det gjennomført innspillsrunder med skoler i fylket, etterfulgt av en testfase der veilederen blir prøvd ut i praksis i samarbeid med museer og lærere. Tilbakemeldingene vil bli brukt til å revidere veilederen før lansering som digital ressursplattform. Det planlegges også videreføring av samarbeidet med UiS for å utvikle skoler relevante nettverk og faglige møteplasser for lærere som ønsker å arbeide mer aktivt med kulturarv i undervisningen.

Samtidig videreføres prosjektet *Knutepunkt for kunnskap*, som formidler lokal historie og kulturlandskap ved dagsturhyttene. Prosjektet bygger på et tidligere pilotprosjekt og utvikles nå som hovedprosjekt i Rogaland, med støtte fra Sparebankstiftelsen SR-Bank. Kunnskapspakker med skilt, QR-koder og bøker tilpasses den enkelte hytte, og utvikles i samarbeid med kommuner og frivillige.

Lokalt arbeid med kulturminneplaner

Arbeidet med kommunale kulturminneplaner har fått et løft i 2025. Tre kommuner –

Haugesund, Sokndal og Tysvær – har mottatt støtte fra Riksantikvaren til å revidere sine kulturminneplaner. Planene er viktige verktøy for å identifisere og prioritere lokale kulturmiljø, og legger grunnlaget for forvaltning, formidling og bruk av kulturarv i tråd med nasjonale og regionale mål. Det er særlig lagt vekt på å styrke koblingen mellom kulturminneplanen og kommunens øvrige planverk, og på å sikre god lokal medvirkning. Flere kommuner benytter digitale kartløsninger for å gjøre kunnskap om kulturmiljø mer tilgjengelig og relevant i ulike planprosesser.

I 2025 har det også vært et særlig fokus på å integrere vurderinger av risiko og sårbarhet (ROS) knyttet til kulturmiljø i planarbeidet. To av de tre kommunene som har mottatt tilskudd som nevnt i forrige avsnitt, arbeider med å inkludere slike vurderinger i sine reviderte planer. Dette er viktig for å synliggjøre hvordan ulike typer kulturmiljø kan være utsatt for klimaendringer, arealpress og andre trusler – og for å sikre mer robust og langsiktig forvaltning. Oppdaterte planer med integrert ROS gir kommunene bedre grunnlag for prioriteringer og styrker kulturmiljøenes plass i helhetlig samfunnsplanlegging.

Fredning og registerarbeid – nye oversikter og prioriteringer

I 2025 har fylkeskommunen videreført arbeidet med å identifisere bygninger og kulturmiljøer som bør vurderes for framtidig fredning. Arbeidet tar utgangspunkt i Riksantikvarens nasjonale strategi, med særlig vekt på miljøer knyttet til kystkultur, industrihistorie og nasjonale minoriteter. Målet er å styrke representativiteten i fredningsarbeidet og sikre at viktige kulturmiljø blir vurdert i tide.

Som del av arbeidet er det utarbeidet en plan for strategiske fredningsarbeid. Planen kan leses på [Rogaland fylkeskommunes nettsider](#). Planen beskriver hvordan fylkeskommunen skal arbeide med fredninger – med tydelige ambisjoner, tematiske prioriteringer og forslag til arbeidsformer. I tillegg er det utviklet en kunnskapsbasert katalog der aktuelle objekter er prioritert i kategoriene høy, middels og lav. Katalogen er unntatt offentlighet og benyttes som internt arbeidsverktøy og som grunnlag for vurdering av varsling og oppstart av nye fredningssaker.

Riksantikvaren har gitt svært positive tilbakemeldinger og løfter fram strategiarbeidet som et foregangseksempel for andre fylker. De framhever særlig den tydelige strukturen, forankringen i nasjonale mål og det grundige forarbeidet som legger til rette for mer målrettede og effektive prosesser.

I tillegg er det gjennomført registreringer av kulturmiljøer i hei-, fjell- og stølsområder, samt en innledende kartlegging av arkitektonisk verdifulle bygningsmiljøer i tettsteder og småbyer. Arbeidet skjer i tett dialog med kommunene og inngår som del av et bredt kunnskapsløft for å styrke grunnlaget for framtidig forvaltning, prioritering og bruk av utviklingsmidler.

Tradisjonshåndverk – utdanning og stipend

Tradisjonshåndverk er en sentral del av både den materielle og immaterielle kulturarven og en forutsetning for bærekraftig bevaring av bygninger og fartøy. I 2025 er stipendordningen for tradisjonshåndverkere etablert som en varig ordning i Rogaland. Ordningen skal stimulere til rekruttering og faglig fordypning, og har bidratt

til å synliggjøre fagfeltet og støtte opp under lokale håndverkere med spisskompetanse innen tradisjonelle teknikker og materialbruk.

Det er satt i gang et arbeid knyttet til et eget utdanningstilbud i tradisjonshåndverk ved Sauda videregående skole. Prosjektet er et samarbeid med opplæringsavdelingen. Ryfylkemuseet har i samarbeid med Sauda videregående utarbeidet forslag til forprosjekt. Igangsetting av forprosjektet er ikke vedtatt, men det skal vurderes i forbindelse med budsjett for 2026. Målet er å etablere et faglig og pedagogisk forankret tilbud som kan møte behovet for nyrekruttering til fagmiljøene og videreføring av håndverkstradisjoner i fylket.

Både stipendordningen og utdanningssatsingen er forankret i regionalplanen og skal bidra til å sikre nødvendig kompetanse for fremtidig forvaltning, istandsetting og bruk av kulturhistoriske bygninger, anlegg og fartøy i Rogaland.

Status og vurdering av tiltak

Dette kapittelet gir en samlet vurdering av framdriften i handlingsprogrammet for kulturmiljø 2025–2027. Det gir også en vurdering av ressursbruk og gjennomføringsevne i lys av tilgjengelige økonomiske og administrative rammer.

Tiltakene i programmet befinner seg i ulike faser: noen er fullført og tas ut av programmet, andre videreføres, og flere er fortsatt under planlegging. Enkelte tiltak er definert som løpende administrative oppgaver, mens et fåtall ivaretas av andre aktører med hovedansvar.

Per september 2025 er følgende status registrert:

- 6 tiltak er ferdigstilt og foreslås avsluttet eller tas ut av programmet.
- 23 tiltak er i aktiv gjennomføring, med planlagt videreføring i 2026–2027.
- 3 tiltak er kun delvis påbegynt eller ikke startet

Gjennomgangen viser at arbeidet med handlingsprogrammet i hovedsak er godt i gang og følger de føringene som er lagt i regionalplanen. De fleste tiltakene har tydelige framdriftsplaner og er solid forankret hos relevante samarbeidspartnere. Forsinkelser forekommer først og fremst der ressursene er begrenset, samarbeidsforhold uavklarte eller finansiering mangler.

Et gjennomgående trekk er at tiltak som bygger på etablerte nettverk og bredt samarbeid mellom fylkeskommune, kommuner og nasjonale aktører som Riksantikvaren, har størst framdrift og effekt. Dette bekrefter at fylkeskommunens rolle som koordinator og pådriver gir særlig merverdi – og bør prioriteres i den videre oppfølgingen av handlingsprogrammet. Tiltak som krever store administrative ressurser uten medfinansiering eller med liten forankring lokalt, er mer sårbare for forsinkelse.

Det er på nåværende tidspunkt ikke rom for å sette i gang nye tiltak innenfor gjeldende ramme. I stedet rettes innsatsen mot å videreføre, videreutvikle og fullføre tiltak som allerede er satt i gang. Mange av disse er omfattende og består av flere delprosjekter. Det pågår derfor et arbeid for å tydeliggjøre innhold, styrke gjennomføringen og sikre best mulig effekt av de pågående satsingene.

Tiltak som er avsluttet og tas ut av handlingsprogrammet

1B.5 Øke tilskuddsramma til fartøyvern/SAVOS

Fylkesdirektøren foreslo dette som tiltak i handlingsprogrammet for 2025 med en økning på kr 500.000 innenfor rammen. Fylkestinget vedtok i forbindelse med behandling av Økonomiplan 2025-2028- Årsbudsjett 2025, FT-sak 117/24 å ikke prioritere dette tiltaket. På bakgrunn av dette og ellers stram økonomi i planperioden tas dette tiltaket ut av handlingsprogrammet.

Samtidig vil vi understreke at det fortsatt er stort behov for å styrke denne tilskuddsordningen. SAVOS-ordningen er et viktig verktøy for å ivareta verneverdige fartøy og sikre bruk, formidling og kunnskapsoverføring knyttet til maritim kulturarv. Dersom det på et senere tidspunkt blir rom for å øke den økonomiske rammen, bør tiltaket vurderes tatt inn igjen.

2B.1 Kulturarvportal for Rogaland

I 2024 gjennomførte Rogaland fylkeskommune, i samarbeid med konsulentselskapet Knowit AS, en mulighetsstudie for en regional kulturarvportal. Studien vurderte innhold, målgrupper, tekniske løsninger og driftsbehov, og gir et solid kunnskapsgrunnlag for eventuelle framtidige initiativ. Rapporten kan leses på [Rogaland fylkeskommunes nettsider](#).

Hovedfunnene peker på et klart behov for en mer samlet og brukervennlig digital løsning for kulturarvformidling. Studien anbefaler en mobiltilpasset plattform med kartfunksjonalitet, interaktivt innhold og tilpassede visninger for ulike målgrupper. Fokuset anbefales å ligge på innhold og historiefortelling – mer enn på avansert teknologi.

Samtidig anslås etableringskostnadene til mellom 1,6 og 2,0 millioner kroner. I tillegg kommer driftskostnader tilsvarende 0,25–0,5 årsverk, samt behov for løpende ressursbruk til datadigitalisering, vedlikehold og oppdatering. Dette er kostnader fylkeskommunen per i dag verken har budsjettmessig dekning eller administrativ kapasitet til å følge opp.

Beslutningen om å ikke videreføre tiltaket i handlingsprogrammet for 2026 må også ses i lys av fylkeskommunens omstillingsarbeid og behovet for økonomiske innsparinger. Selv om en slik portal kunne vært en nyttig ressurs, vurderes den som «nice to have» snarere enn kritisk for å nå målene i regionalplanen.

Riksantikvaren arbeider allerede med utvikling og videreutvikling av nasjonale løsninger som Kulturminnesøk og OK-data, som samlet sett gir bred tilgang til informasjon om kulturminner i Norge. Det vurderes derfor som mer formålstjenlig å

styrke samarbeidet med eksisterende nasjonale og regionale løsninger, som Temakart Rogaland, framfor å etablere en ny portal.

Fylkeskommunen ønsker i stedet å prioritere digitale tiltak med tydelig målgruppe og konkret nytteverdi – som digital formidling av skilta kulturminner og utvikling av veileder for skolene. Disse prosjektene gir direkte bidrag til å tilgjengeliggjøre kulturmiljø for flere, og er bedre forankret i fylkeskommunens kjerneoppgaver. Rapporten fra mulighetsstudien kan likevel være et nyttig grunnlag for framtidige initiativ – fortrinnsvis i regi av andre aktører eller med ekstern finansiering. Dette er et valg som handler om å bruke fylkeskommunens ressurser mest mulig målrettet og bærekraftig.

2B. 3 Utvandrermarkeringen

Tiltaket har omfattet fylkeskommunens bidrag til den regionale markeringen av utvandringsjubileet i 2025, i samarbeid med Stavanger og Tysvær kommune. Rogaland fylkeskommune har hatt ansvar for å koordinere jubileet på regionalt nivå, med utgangspunkt i sluppen Restauration som sentralt symbol. Prosjektledelsen har ligget til seksjon for allmenn kultur.

Tiltaket er gjennomført i tråd med plan, og det ble lagt frem en orienteringssak for regionalt kultur- og næringsutvalg i forkant av jubileumsmarkeringene (sak 28/2025). Tiltaket regnes som avsluttet og tas ut av handlingsprogrammet.

2B.4 900-årsjubileet Stavanger 2025

Rogaland fylkeskommune har innenfor kulturmiljøvern deltatt i jubileet med faglig støtte og tilskudd til verdiskapingsprosjektet Byen og katedralen, med vekt på formidling av kulturhistorie og byutvikling. Tiltaket løper ut 2025, men hovedaktiviteten er lagt til sommeren. Det har hatt tydelig avgrensning til jubileumsåret og anses som gjennomført i tråd med plan.

2C.3 Registrere kulturmiljø og landskap av nasjonal interesse, samt revidere NBI-registeret for Rogaland.

Høringsrunden for oversikten over kulturmiljø og landskap av nasjonal interesse i Rogaland ble gjennomført i 2025. Arbeidet ferdigstilles i løpet av året og danner grunnlag for videre bruk i planlegging, tilskuddsforvaltning og dialog med kommunene.

I fylkesutvalgets behandling av sak 107/2025 sluttet Rogaland fylkeskommune seg til at de foreslåtte områdene innlemmes i Riksantikvarens register. Registeret skal gi en oversikt over de viktigste kulturmiljø og kulturhistoriske landskap i fylket og vil være et viktig virkemiddel både for kommuner og fylkeskommunen for langsiktig og bærekraftig forvaltning, og gir tidlig og tydelig retning i arealplanleggingen. Riksantikvaren vil gjøre det endelige utvalget av hvilke områder som inngår i det nasjonale registeret. Når dette foreligger, vil det bli gitt en ny orientering til fylkesutvalget. Tiltaket tas ut av handlingsprogrammet fra 2026. Videre oppfølging skjer som en del av det ordinære plan- og kulturmiljøarbeidet.

2C.11 Kartlegging av havnemiljø – Basthabn og Rossøysund

Tiltaket er gjennomført som et pilotprosjekt for å vurdere kulturhistoriske verdier, sårbarhet og behov for sikring i havnemiljøene Bastahamn og Rossøysund – i

overgangen mellom sjø og land. Arbeidet omfattet kontrollregistrering av utvalgte kulturminner samt prøvetaking for datering.

Prosjektet har gitt ny kunnskap om kulturmiljø i maritime randsoner, med særlig vekt på endringsprosesser, forfall og utfordringer knyttet til klima og bruksendringer. Rapporten og dateringsresultatene ble ferdigstilt våren 2025, og en fagartikkel om prosjektet er publisert i tidsskriftet [Haug ok Heidni](#).

Tiltaket regnes som gjennomført. Kartleggingen har gitt et kunnskapsgrunnlag for videre arbeid med kulturmiljø i strandsonen, og funn og anbefalinger fra prosjektet vil inngå i oppfølging innenfor andre tiltak, i samarbeid med museene og relevante fagmiljøer.

Rapporten er tilgjengelig på Rogaland fylkeskommunes nettsider:

[Basthabn og Rossøysund – arkeologiske undersøkelser på land og i sjø](#)

Tiltak som videreføres i handlingsprogrammet for 2026–2028

1A.2 Maktens havn – Avaldsnes

Forskningsprosjektet *Maktens havn* ble etablert for å styrke kunnskap, formidling og engasjement knyttet til kulturmiljøet ved Avaldsnes og Karmsundet, som del av Riksantikvarens nasjonale bevaringsstrategier. Prosjektet videreføres ikke i sin opprinnelige form, men har lagt grunnlag for nye samarbeidsarenaer lokalt, regionalt og nasjonalt.

Rogaland fylkeskommune deltar aktivt i oppfølgingen gjennom faglige bidrag, dialog med partnere og koordinering av møteplasser. I 2026 er målet å legge til rette for et nytt hovedprosjekt, blant annet ved å bidra til å kartlegge behov og muligheter for en helhetlig plan for forvaltning og formidling av kulturmiljøene i Karmsundet. Arbeidet vil blant annet innebære å bidra til dialog med kommunene, museer, fagmiljø og grunneiere om behov og ambisjoner. Tiltaket sees i sammenheng med fylkeskommunens rolle i to tilgrensende prosesser:

- Storhaug/de monumentale skipsgravene – UNESCO-prosess: Rogaland fylkeskommune deltar i den lokale arbeidsgruppen sammen med Karmøy kommune, Arkeologisk museum og grunneiere. Ekspertbefaring ble gjennomført i mai 2025, og det utarbeides nå en mulighetsstudie for visualisering av området. Riksantikvarens anbefaling til klima- og miljødepartementet angående innskriving på Norges tentative liste for UNESCO verdensarv forventes i desember 2025, med eventuell innskriving tidligst i 2029.
- Leidang – kunnskapsløft og nettverksbygging: Rogaland fylkeskommune deltar i forprosjektet *Leidang*, i samarbeid med Arkeologisk museum UiS og Stavanger Maritime Museum. Målet er å bygge et nasjonalt nettverk for å styrke kunnskapsgrunnlag, formidling og forvaltning av leidangsnaust. Prosjektet mottok i 2025 kr 250 000 i støtte fra Riksantikvaren (post 77).

1A.3 Oversikt over objekt aktuelle for fredning i Rogaland

I 2025 har fylkeskommunen videreført arbeidet med å identifisere bygg og kulturmiljø

som bør vurderes for framtidig fredning. Arbeidet bygger på Riksantikvarens nasjonale strategi, med særlig vekt på miljøer knyttet til kystkultur, industrihistorie og nasjonale minoriteter. Målet er å styrke representativiteten i fredningsarbeidet og sikre at viktige kulturmiljø blir vurdert i tide.

Som del av arbeidet er det utarbeidet en plan for det strategiske fredningsarbeidet, som beskriver hvordan fylkeskommunen skal arbeide med fredninger framover – med tydelige ambisjoner, tematiske prioriteringer og forslag til arbeidsformer. I tillegg er det utviklet en kunnskapsbasert katalog der aktuelle objekter er prioritert i kategoriene høy, middels og lav. Katalogen er unntatt offentlighet og brukes som internt arbeidsverktøy og grunnlag for vurdering av nye fredningssaker.

Riksantikvaren har gitt svært gode tilbakemeldinger på arbeidet, og løfter det fram som et foregangseksempel for andre fylkeskommuner. De framhever særlig den tematiske bredden, geografiske spredningen, metodiske strukturen og forankringen i nasjonale mål.

Tiltaket videreføres i handlingsprogrammet for 2026–2028 med sikte på forankring og oppfølging av prioriterte forslag. I 2026 er målet å etablere rutiner for varsling og oppstart av nye saker, samt gjennomføre dialogmøter med eiere og kommuner om de høyest prioriterte objektene.

1B.1 Bygningsvernrådgivingstjeneste

Pilotprosjektet med bygningsvernrådgiving i Ryfylke og på Haugalandet ble evaluert i 2025. Evalueringen viser at tjenesten har hatt høy nytteverdi og er godt mottatt av både eiere, kommuner og museer. Rådgiverne har styrket kunnskapen om bygningsvern og vært en viktig ressurs – særlig i kommuner uten egen antikvar.

Det er bred støtte til å videreføre tjenesten og utvide den sørover i fylket, men dagens modell er ikke bærekraftig som en varig løsning. Behovet varierer mellom regionene, og det må tas hensyn til ulike lokale forutsetninger.

I 2026-2028 etableres det derfor en midlertidig, fylkesdekkende rådgivingstjeneste i samarbeid med de tre regionmuseene: Ryfylkemuseet, Haugalandmuseet og Dalane folkemuseum. De avsatte midlene på 1,5 millioner kroner fordeles likt mellom museene. Dette sikrer videre drift og gir et utvidet tilbud i en ny region (Dalane) der behovet er tydelig.

Samtidig skal perioden fram mot rullering av handlingsprogrammet i 2028 brukes til å utvikle og forankre en bærekraftig modell for et framtidig hovedprosjekt som dekker hele fylket. Dette inkluderer vurdering av kommunal og statlig medvirkning, samt hvordan tjenesten best kan organiseres og forankres for å sikre geografisk dekning, faglig kvalitet og lokal relevans.

1B.2 Dialogmøter og informasjon til grunneiere og aktører

I 2025 ble det gjennomført både UKL-samling (utvalgte kulturlandskap i landbruket) og fagseminar om landbruk og kulturmiljø under KIK-paraplyen (kulturmiljøkompetanse i kommunene), som samlet sett dekker flere av målgruppene for tiltaket. Det skal i

tillegg gjennomføres digitale møter med landbrukskontorene i kommunene, som et mer målrettet og effektivt grep. Statsforvalteren og Bondelaget er aktuelle samarbeidspartnere for videre arbeid.

Erfaringene så langt tilsier at videre innsats bør konsentreres om tettere dialog med lokale landbrukskontorer, og kobles til pågående arbeid med UKL og nye verdiskapingsprosjekter i jordbrukets kulturlandskap. Tiltaket regnes som en løpende administrativ oppgave i hele planperioden.

1B.3 Veiledning og praktisk informasjon til grunneiere, tiltakshavere og kommuner

Det startet arbeid med å utarbeide veiledningsmateriell som tydeliggjør hvilke saker som skal, kan eller ikke skal sendes til fylkeskommunen, hvilke opplysninger som må følge saken, og hva grunneiere, tiltakshavere og kommuner kan forvente av bistand og oppfølging. Målet har vært å forenkle saksgangen og sikre mer forutsigbare prosesser for alle parter.

Nettsidene er oppdatert med oversiktlig og samordnet informasjon om kulturmiljø, kontaktpunkter i organisasjonen og tilgang til relevante skjema og ressurser. Tiltaket bidrar til å styrke den interne oversikten over ansvarsområder og grenseflater mellom fagområdene plan, kulturmiljø og sjøfart.

Arbeidet har vært et viktig steg mot bedre digital veiledning og mer sammenhengende forvaltningstjenester. På grunn av den videre satsingen på digital brukerrettet tjenesteutvikling gjennom O28-programmet, videreføres tiltaket i handlingsprogrammet for 2026–2028. Det vil inngå som del av arbeidet med å forbedre fylkeskommunens kommunikasjon og samhandling med kommuner og innbyggere.

1C.1 Etter- og videreutdanning i tradisjonshåndverk

Tiltaket har hatt som mål å utrede mulighetene for et formelt utdanningstilbud innen tradisjonshåndverk i Rogaland, i tråd med politisk bestilling om å styrke dette feltet på videregående nivå (jf. OU-sak 2/24). Sauda videregående skole og Ryfylkemuseet har samarbeidet om å utvikle en fordypningsmodul i bygningsvern og tradisjonshåndverk for Vg2-elever i Ryfylke. Målet var å starte pilot i skoleåret 2025/26, med mulig hovedprosjekt i 2026/27 og vurdering av permanent tilbud fra 2027/28.

Selv om det ble fremmet politisk sak om etablering av tilbudet, ble det ikke vedtatt. Det er dermed usikkert om tiltaket lar seg gjennomføre i sin planlagte form. Tiltaket videreføres i handlingsprogrammet for å følge opp det faglige samarbeidet og vurdere alternative løsninger, eventuelt i samarbeid med andre fylker eller gjennom andre ordninger. Et forprosjekt blir vurdert i forbindelse med fylkeskommunens arbeid med økonomiplan og årsbudsjett for 2026 innunder tjenesteområdet Opplæring.

1C.2 Kurs og arrangement for tradisjonshåndverk

Tiltaket videreføres som en løpende oppgave i planperioden, med støtte til nye kurs og arrangement der det er etterspørsel og faglig kapasitet. Tiltaket skal bidra til styrke kompetansen innen tradisjonshåndverk og restaurering, gjennom kurs, seminarer og faglige møteplasser. Arbeidet skjer i samarbeid med museer, frivillige og fagmiljø, og

rettes både mot eiere, håndverkere og kommunalt ansatte. I første halvdel av 2025 har fylkeskommunen ikke finansiert nye kurs direkte, men har hatt dialog med museene om videre muligheter – blant annet et planlagt et sjøhusseminar på Vibrandsøy rettet mot lærlinger, håndverkere og andre interesserte. Samtidig har museene og bygningsvernrådgivertjenesten selv satt i gang flere kurs og tiltak i sine regioner.

I 2026 foreslås det å vurdere en ny stipendordning rettet mot studenter i programmet Læringsarena Sør-Vest (LASV), som del av et felles prøveprosjekt med Agder fylkeskommune og deltakende museer. Hensikten er å legge til rette for faglig fordypning og rekruttering til bygningsvernfarene, i tilknytning til praksisopphold i museenes fagmiljø. Ordningen er foreløpig ikke fastlagt, og vil kreve videre avklaringer knyttet til innretning, roller og regelverk – blant annet med fylkesopplæringsavdelingen. Det foreslås satt av inntil kr. 200 000 som en mulig ramme for medfinansiering i 2026, forutsatt faktisk studentopptak, at tiltaket gjennomføres som et prøveprosjekt i 2026 og mulighet for omdisponering fra tiltak med lavere gjennomføringsgrad. Form og innretning på stipendordningen må avklares nærmere, i tråd med fylkeskommunens regelverk og rammer.

1D.2 Gjennomføre risiko- og sårbarhetsanalyse for viktige kulturminne og kulturmiljø

Tiltaket retter seg mot behovet for bedre beredskap og klimatilpasning i forvaltningen av kulturmiljø. Risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) er i utgangspunktet et kommunalt ansvar, og bør ses i sammenheng med lokale klimaplaner og konkrete utviklingstiltak.

Fylkeskommunen kan bidra med faglig støtte og vil utvikle en overordnet grovanalyse som kommunene kan bruke som utgangspunkt i eget arbeid. Sokndal og Tysvær har mottatt støtte fra Riksantikvaren (post 60) til ROS-arbeid, og Rogaland fylkeskommune har fått tilskudd fra samme ordning til å styrke kompetansen på feltet. I overgangen 2025/2026 arrangeres det webinar og to faglige samlinger om temaet i samarbeid med Statsforvalteren og Riksantikvaren.

Fylkeskommunen har fulgt Riksantikvarens pilotprosjekt om ROS-analyser for kulturmiljø tett i 2024 og 2025, og erfaringene herfra vil være viktige for videre arbeid. Parallelt har fylkeskommunen deltatt i et EØS-prosjekt sammen med Arkeologisk museum og Riksantikvaren for å øke kunnskapen om kulturmiljø som er utsatt for klimaendringer.

I tillegg gir erfaringene fra Klimathon-samlingen i 2024 og tilstandsoppdateringer i Askeladden et viktig grunnlag for det videre arbeidet. Tiltaket videreføres som en løpende faglig oppgave i samarbeid med kommuner og nasjonale aktører.

2A.1 Kurs i kulturmiljøforvaltning – tilrettelagt for den enkelte kommune

Tiltaket skal styrke lokal og regional kompetanse innen kulturmiljøforvaltning gjennom skreddersydde kurs og faglig dialog med den enkelte kommune. Ambisjonen har vært å følge opp 3–4 kommuner per år, med tverrfaglig deltakelse og tydelig lokal forankring. Arbeidet bygger på en modell fra Viken fylkeskommune, men tilpasses kommunenes behov og forutsetninger i Rogaland.

I 2025 har tiltaket inngått som en del av fylkeskommunens ordinære veiledningsrolle, og har vært tett koblet til arbeidet med stedsutvikling. I 2024 arrangerte fylkeskommunen, i samarbeid med Riksantikvaren, et større seminar for alle kommunene i fylket. Samlingen svarte godt ut det samlede kompetansebehovet på kort sikt, og vi ser derfor ikke samme behov for individuell oppfølging i 2025. I tillegg har det opprinnelige opplegget med egne kurs per kommune vist seg å være svært ressurskrevende.

I lys av samorganiseringen av plan og kulturmiljø vil vi vurdere hvordan vi best kan jobbe videre med målrettet kompetanseheving og veiledning i tråd med kommunenes behov og kapasitet. Tiltaket videreføres som en løpende oppgave i planperioden. Det skal i 2026 utarbeides en plan for prioritering og innretning, i dialog med kommunene og med utgangspunkt i deres behov og kapasitet.

2A.3 Kommunale kulturminneplaner

Tiltaket skal bidra til at alle kommuner i Rogaland har oppdaterte og digitalt tilgjengelige kulturminneplaner med tydelige mål og tiltak for lokal innsats. Slike planer gir oversikt over viktige kulturminner i kommunen og utgjør et viktig grunnlag for en mer målrettet og forutsigbar forvaltning – både lokalt og regionalt.

Per 2025 har alle kommuner i Rogaland, med unntak av én, utarbeidet kulturminneplan. Flere av planene er imidlertid modne for revisjon. Arbeidet med planene er i hovedsak kommunenes ansvar, og Riksantikvaren gir tilskudd til både førstegangs utarbeidelse og oppdatering.

Rogaland fylkeskommune har en aktiv rolle som veileder og pådriver i dette arbeidet. Vi oppfordrer kommunene til å prioritere oppdatering av planene, og tilbyr faglig støtte gjennom hele prosessen – fra oppstart og metodikkvalg til ferdigstilling. I 2024 mottok Sokndal og Gjesdal 100 000 kroner hver i tilskudd fra Riksantikvaren til revisjon av sine planer. For 2025 har Haugesund, Sokndal og Tysvær fått innvilget tilskudd, og Bjerkreim planlegger oppstart med en DIVE-analyse som del av prosessen.

Tiltaket videreføres som en løpende oppgave i hele planperioden, og inngår som et sentralt virkemiddel for å styrke den lokale kulturmiljøforvaltningen.

2A.4 Opprette region-/kommuneantikvar

Tiltaket ble foreslått som oppfølging av innspill fra flere kommuner i høringen av regionalplanen. Formålet er å styrke den lokale kulturmiljøkompetansen gjennom etablering av egne fagstillinger i kommunene eller interkommunalt samarbeid.

Det er kommunenes ansvar å finansiere slike stillinger. Fylkeskommunen kan bidra ved å løfte behovet på dagsorden, og tar initiativ til dialog om samarbeid på tvers av kommuner der det er aktuelt. Tiltaket følges opp som et dialogpunkt, men inngår ikke med egne midler i handlingsprogrammet.

2B.5 Digital formidling av bergkunst og arkeologiske kulturminner

Tiltaket bygger på et forprosjekt om digital formidling av bergkunst, og har som mål å gjøre utvalgte kulturminnelokaliteter mer tilgjengelige og engasjerende for publikum

gjennom digitale løsninger. Arbeidet omfatter både dokumentasjon, produksjon av formidlingsinnhold og publisering på digitale flater.

I 2025 ble den første versjonen av formidlingssiden lansert, med særlig vekt på tilgjengelige bergkunstlokaliteter. Det er fortsatt behov for supplerende dokumentasjon, blant annet dronefoto og ny visuell støtte, og det tilføres fortløpende med andre typer arkeologiske kulturminner.

Tiltaket videreføres som del av fylkeskommunens samlede formidlingssatsing, og utvikles i samarbeid med museene og andre fagmiljøer.

2B. Formidle kulturmiljø og kulturarv nær dagsturhyttene – knutepunkt for kunnskap

Tiltaket bygger videre på det interregionale pilotprosjektet mellom Rogaland og Vestland fylkeskommuner, og skal styrke formidlingen av kulturmiljø i tilknytning til dagsturhyttene i Rogaland. Målet er å utvikle lokale *kunnskapspakker* med informasjonsskilt, QR-koder, hyttebibliotek og enkle aktiviteter som vandringer, historiekvelder og skoleopplegg. Ambisjonen er å gjøre kunnskap om landskapet tilgjengelig og relevant for alle som bruker hyttene.

Arbeidet skjer i samarbeid med kommunene og i dialog med historielag og frivillige. Fylkeskommunen koordinerer prosjektet og bidrar med prosjektledelse, teknisk produksjon og digitale løsninger, mens kommunene står for innhold og lokal forankring. Alt materiell utformes i tråd med prinsipper for universell utforming og stedets egenart.

Prosjektet er støttet med 998 750 kroner fra Sparebankstiftelsen SR-Bank (innvilget november 2024) og 300 000 kroner fra fylkeskommunens budsjett for 2025. Midlene dekker skiltløsninger ved 25 dagsturhytter, med en snittkostnad på ca. 40 000 kroner per hytte. Per 2025 er arbeidet i gang ved 16 av 28 dagsturhytter, og formidlingstiltak ved disse skal ferdigstilles innen utgangen av året i forbindelse med *Friluftslivets år*. De resterende 9 hyttene planlegges gjennomført i 2026, avhengig av lokal kapasitet og etterspørsel. Prioritering skjer ut fra kulturhistorisk verdi, tilgjengelighet og lokalt engasjement.

Ved neste rapportering skal kunnskapspakkene være ferdigstilt og montert ved minst 16 hytter, og produksjonen for de resterende være i gang. Erfaringene skal deles mellom kommunene, med vekt på bærekraftig drift og lokal bruk.

2B.7 Kartlegging og betre tilrettelegging av skilta kulturminner

Tiltaket skal bidra til bedre tilgjengelighet og formidling ved arkeologiske kulturminner med informasjonsskilt. Det omfatter evaluering av tilstand og tilgjengelighet, vurdering av universell utforming (UU), og dialog med kommunene om hvilke lokaliteter som bør videreutvikles, vedlikeholdes eller eventuelt avskiltes. Økt tilgjengelighet styrker bruks- og opplevelsesverdien av kulturmiljøene og er i tråd med de nasjonale målene om mangfold og engasjement.

Prosjektet er ikke ferdigstilt på grunn av begrensede interne ressurser. Tilstandsvurderinger er gjennomført og tilbakemeldinger fra kommunene er innhentet, men sluttrapport og vurdering av egnethet for universell utforming gjenstår. Selve kartleggingsarbeidet og vurdering av hvilke lokaliteter som egner seg for videre satsing er utsatt til 2026.

2C. 4 Kartlegge arkeologiske kulturmiljø av regional interesse

Tiltaket skal gi bedre kunnskapsgrunnlag for forvaltning, planlegging og prioritering av arkeologiske kulturmiljø som har stor regional verdi. Arbeidet gjennomføres med administrative ressurser og har så langt ikke kunnet prioriteres i ønsket omfang, grunnet ressursmangel og behov for å håndtere mer pressende oppgaver.

Det mangler foreløpig forslag til kartavgrensning, og fremdriften er forsinket grunnet. Arbeidet blir videreført i 2026 i samarbeid med Arkeologisk museum og Stavanger maritime museum, med mål om å legge til rette for politisk behandling og videre oppfølging i løpet av vinteren 2026.

2C.5 Kartlegging av stølsområder og kulturmiljø i hei og fjell

Tiltaket skal styrke kunnskapsgrunnlaget for en mer målrettet forvaltning ved å identifisere og løfte fram de mest verdifulle kulturminnene og kulturmiljøene i hei- og fjellområdene i fylket. Eksternt konsulentbyrå er engasjert til å gjennomføre arbeidet og har utarbeidet et første utkast til kunnskapsgrunnlag.

Første fase av kartleggingen ble gjennomført sommeren 2025 og omfatter et utvalg områder basert på kriterier som historisk betydning, representativitet og sårbarhet. Det er fortsatt behov for videre prioritering, avgrensning og kvalitetssikring før resultatene kan tas i bruk som beslutningsgrunnlag i planlegging, forvaltning og formidling.

Arbeidet videreføres i 2026 med mål om å ferdigstille og tilgjengeliggjøre kunnskapsgrunnlaget, og legge til rette for dialog med kommuner og andre relevante aktører. Kulturmiljøer som vurderes som særlig verdifulle på regionalt nivå, vil legges fram for politisk behandling i tråd med øvrig praksis.

2C.7 Faglig program for forvaltning av arkeologiske kulturminner

Tiltaket skal gi oversikt over arkeologiske kulturminner i fylket, vurdere status og identifisere kunnskapsbehov. Strategien skal være et faglig verktøy for prioritering og oppfølging i forvaltningen, og bidra til et mer systematisk og kunnskapsbasert arbeid med vern, bruk og formidling.

Arbeidet bygger på det som tidligere var formulert som et faglig program, men er fra 2025 videreført som et strategiarbeid. Det skal ses i sammenheng med nasjonale bevaringsstrategier, og vil bli koordinert med strategiene for kystens og landbrukets kulturmiljø og kommende strategier når de vedtas.

Det er utarbeidet et prosjekt med framdriftsplan, der strategien fra Telemark fylkeskommune benyttes som modell. Strategien skal også omfatte arkeologiske kulturminner knyttet til jordbruk. Riksantikvaren har bevilget midler og kjøper kartleggingstjenester fra Rogaland fylkeskommune innenfor en ramme på 100 000

kroner til utvalgte leveranser som skal styrke kunnskapsgrunnlaget. Arbeidet gjennomføres i tett samarbeid med Arkeologisk museum og Riksantikvaren.

Mål for 2026 er å fullføre kunnskapsinnhenting og faglig bearbeiding, og å utvikle et første utkast til strategi. Det skal utarbeides en struktur for strategien, gjennomføres prioriteringer og innledende faglige vurderinger, og utarbeides en plan for høring og politisk behandling. Prosjektet skal være ferdigstilt og legges fram for politisk behandling i løpet av 2027.

2C.10 Kartlegging av arkitektonisk verdi og arkitekturhistorie

Tiltaket skal styrke kunnskapsgrunnlaget og bevisstheten om Rogalands arkitektoniske arv, og bidra til bærekraftig stedsutvikling, reiseliv og forvaltning. Våren 2025 ble det gjennomført et forprosjekt for å utvikle metode og kriterier for kartlegging. Forprosjektet kan leses på [fylkeskommunens nettsider](#).

Hovedprosjektet i 2026 skal kartlegge og vurdere bygg og anlegg med høy arkitektonisk og arkitekturhistorisk verdi – både eldre og nyere bygg – basert på eksisterende kilder og lokal medvirkning. Et utvalg bygg vil bli klassifisert som «verdifulle» og presentert på egne nettsider og i temakart. Prosjektet skal dekke hele fylket, med særlig vekt på å synliggjøre områder som tidligere er lite dokumentert, som Dalane, Ryfylke og Nordfylket.

I 2027 skal det utarbeides en kortfattet arkitekturhistorie for Rogaland som setter byggeskikken i sammenheng med samfunnsutvikling, stilretninger og landskapsforståelse.

Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Stavanger Arkitektforening (SAF), kommunene og relevante fagmiljøer innen arkitektur, kulturminnevern og plan. Det legges opp til å involvere både arkitektkontorer og akademiske miljøer som eksterne faglige bidragsytere.

Finansieringen planlegges som et spleiselag mellom fylkeskommunale midler og ekstern støtte. Det er planlagt søknader til Riksantikvarens post 77 – Verdiskaping på kulturmiljøområdet, samt til Sparebankstiftelsen SR-Bank. Fylkeskommunens egenandel er estimert til om lag 400 000 kroner i 2026. Samlet budsjettbehov for prosjektet er beregnet til om lag 1,5 millioner kroner for perioden 2025–2027.

3A.1 Kulturmiljø i stedsutviklingsprosjekter

Fylkeskommunen deltar i en rekke stedsutviklingsprosjekter der kulturmiljø inngår som en viktig ressurs – enten som premissgiver, identitetsskaper eller utgangspunkt for bruk og formidling. Det gis faglige innspill og medvirkes aktivt i planprosesser gjennom løpende dialog med kommuner og andre aktører.

Tiltaket er en kontinuerlig oppgave, og videreutvikles nå i lys av den nylige omorganiseringen og tettere integrasjon mellom plan- og kulturmiljøfeltet i avdelingen. Målet er å styrke den helhetlige tilnærmingen og tydeliggjøre kulturmiljøets rolle i utviklingen av bærekraftige og levende steder.

Parallelt pågår det et arbeid for å samordne fylkeskommunens virkemidler, som vil kunne bidra til å styrke dette tiltaket ytterligere – både gjennom bedre prioritering, tettere oppfølging og økt effekt av støtteordninger og faglig bistand. Blant annet skal dagens to tilskuddsordninger til stedsutvikling og utviklingsprosjekter på kulturmiljøfeltet utgå som egne separate tilskuddsordninger og heller inngå i en ny større programbasert ordning som er under vurdering.

3A.3 Fysiske rammer for fartøyvern

Verneverdige og fredede fartøy er avhengige av gode kaifasiliteter og tilgang på hensiktsmessige, trygge liggeplasser. Dette legger grunnlag for synlighet, aktivitet og bruk, og bidrar samtidig til stedsidentitet og økt attraktivitet i kystnære byer og tettsteder.

Utvikling og tilrettelegging for veteranbåthavner er i hovedsak et kommunalt ansvar. Stavanger kommune har over tid arbeidet med planer for å etablere en veteranbåthavn ved Steinkarkaiaen ved Kjeringsholmen. Målet er å samle fartøy og aktiviteter knyttet til det regionale veteranbåtmiljøet, og utvikle området til et formidlingssted for sjøfartshistorie, rekreasjon og publikumsrettet kystkulturformidling.

Prosjektet er nå satt i bero som følge av investeringsstopp og strammere økonomiske rammer i kommunen. Per i dag jobbes det derfor ikke videre med tiltaket, og det er uvisst når arbeidet kan tas opp igjen. Kommunen er likevel positive til at miljøet selv kan jobbe videre med planer for aktivitet og utvikling langs kaifronten, og vil være lydhøre for initiativ, blant annet knyttet til arrangement og bruk.

Rogaland fylkeskommune er positiv til planene om en veteranbåthavn, og vil gjerne bidra når arbeidet med detaljplanen tas opp igjen. Når en slik plan er vedtatt, vil det åpne for flere muligheter for å søke eksterne tilskudd til etablering av havna. Det vil også gi et bedre grunnlag for at fylkeskommunen kan vurdere å inkludere tiltaket i sitt videre utviklingsarbeid. I tråd med regionalplanens intensjoner vil fylkeskommunen løfte frem betydningen av fysisk tilrettelegging for fartøyvern i relevante sammenhenger, og bidra til dialog og samarbeid mellom kommuner, havneforvaltning og aktører innen kystkultur og fartøyvern.

3A.4 Kulturmiljøråd i Rogaland

Et kulturmiljøråd i Rogaland er tenkt som et felles faglig forum for samarbeid, erfaringsdeling og samhandling, og som et rådgivende organ i oppfølgingen av regionalplanen for kulturmiljø.

Tiltaket er foreløpig ikke igangsatt, blant annet fordi det ses i sammenheng med etableringen av et regionalt kulturarvnettverk. Kulturarvforbundet har nå fått tildelt både nasjonale og regionale midler for å etablere slike nettverk, og er i gang med dette arbeidet. Rogaland fylkeskommune er i dialog med Kulturarvforbundet og vil vurdere videre innretning og tidspunkt for oppstart i lys av denne videre utviklingen.

Etableringen av et kulturmiljøråd er i tråd med vedtaket av regionalplanen for kulturmiljø, der fylkeskommunen ble bedt om å vurdere samarbeid med Norsk Kulturarv. Et slikt regionalt nettverk kan være en egnet ramme for å følge opp dette. Vi

mener dette vil kunne styrke tiltaket vesentlig, og på sikt utgjøre en viktig ressurs i oppfølgingen av handlingsprogrammet – særlig gjennom mobilisering, erfaringsdeling og bedre koordinering på tvers av aktører.

Tiltaket blir stående i programmet og vil vurderes på nytt når det er avklart hvilken retning dette arbeidet tar. Foreløpig oppstart er satt til 2026.

3B.1 Kraftturisme

Prosjektet kraftturisme er et samarbeid mellom Vestland fylkeskommune, Rogaland fylkeskommune og Riksantikvaren. Prosjektet har hatt som mål å mobilisere lokale aktører og institusjoner, og arbeider i 2025 videre med å utforme en videreføring i 2026. Rogaland fylkeskommune går inn med ressurser, med forbehold om tett prosjektsamarbeid med kommunene og Vestland fylkeskommune.

Som del av denne satsingen arbeider Suldal kommune parallelt med et forprosjekt for kraftturisme, med støtte fra Regionalt næringsfond. Forprosjektet skal bidra med innsikt og forslag til innretning av videre arbeid, og inngår i fylkeskommunens samlede arbeid for å styrke kraftturisme som tema for nærings- og stedsutvikling.

Rogaland fylkeskommune deltar i videreføring av det overordnede prosjektet i samarbeid med Vestland fylkeskommune.

3B.2 Løfte lokalhistorien i formidling og reiseliv, med særlig vekt på vikingtid i første omgang

Tiltaket skal styrke formidlingen av lokalhistorie og kulturarv i reiseliv og opplevelsesnæring, med vikingtid som første tematiske satsing. Perioden har et sterkt kommersielt og fortellermessig potensial og gir en naturlig inngang til å formidle flere historiske epoker i Rogaland – med betydning både for lokal verdiskaping og identitetsbygging.

I 2023–2025 ble det gjennomført et forprosjekt for å vurdere hvordan vikingtid kan formidles bedre til både lokalbefolkningen og gjennom reiselivssamarbeid. Arbeidet bygger på erfaringer fra *Rikssamlingsjubileet*, *Kystpilegrimsleia* og *Destination Viking Association*. Prosjektet er forankret i en tverrfaglig gruppe med deltakere fra regional omstilling og plan og kulturmiljø, og det foreligger en prosjektplan.

Høsten 2024 ble det arrangert et regionalt seminar om vikingtid i reiseliv og formidling, etterfulgt av en forstudie levert av ekstern konsulent. Studien vurderte hvordan vikingtid kan løftes fram som en av de store historiefortellingene om Norge, med vekt på samarbeid mellom kulturarv og næring. Våren 2025 ble det gjennomført en regional workshop for å konkretisere innsatsområder for 2025–2026, basert på forstudien. Arbeidet følger plan, og det er avsatt midler til gjennomføring.

Rogaland fylkeskommune deltar også i et tverrfylkeskommunalt samarbeid om *forstudien Vikingarven*, sammen med seks andre fylker. Målet er å utvikle et nasjonalt hovedprosjekt for et samlet løft for vikingtid i norsk reiseliv. Rapport, som danner grunnlaget for det videre arbeidet og som er utarbeidet av Mimir AS, kan leses på

[Rogaland fylkeskommunes nettsider](#). Rogaland inngår i en arbeidsgruppe som vurderer organisering og videre utvikling.

I 2026 skal arbeidet videreføres gjennom følgende hovedaktiviteter:

- Følge opp anbefalingene fra forstudien og workshopene, med særlig vekt på utvikling av regionale formidlingsprosjekter, synliggjøring av eksisterende attraksjoner og bedre samordning mellom aktører.
- Videreføre dialogen med reiselivsnæringen, herunder utvikle felles fortellinger og konsepter for formidling av vikingtid i regionen.
- Delta i nasjonal samordning, herunder seminaret i regi av Vestfold fylkeskommune, og bidra til konkretisering av et nasjonalt hovedprosjekt.
- Vurdere og eventuelt søke ekstern finansiering til pilotprosjekter i Rogaland med utgangspunkt i regionale styrker og historiske steder.
- Revitalisere Vikingløypa gjennom Rogaland og koble den til Vikingveien gjennom Vestfold og Telemark – tverregionalt samarbeidsprosjekt.

Utover vikingtidsatsingen omfatter tiltaket også arbeid med lokalhistorie og andre kulturhistoriske epoker. I 2025–2026 gjennomføres en mulighetsstudie for Austre Åmøy helleristningsfelt, med støtte fra Riksantikvaren. Studien vurderer fysisk og formidlingsmessig tilrettelegging, inkludert universell utforming, og ferdigstilles i løpet av 2026 i samarbeid med Stavanger kommune og Arkeologisk museum (UiS).

Figur 5 Rogalandsdelegasjonen under samlingen i Destination Viking Association, høsten 2025.

3B.3 Kystkultur – formidling og verdiskaping

Tiltaket skal styrke bruken av kulturmiljø langs kysten som ressurs for næringsutvikling, lokal identitet og levende samfunn. Gjennom formidling, bevaring og aktiv bruk av kystens kulturarv – særlig knyttet til bosetning, båt og skipsfart – skal det utvikles prosjekter som kobler historie til nåtidige muligheter. Arbeidet ses i sammenheng med regjeringens bevaringsstrategi for kystens kulturmiljø, utarbeidet av Riksantikvaren, og skal bidra til å operasjonalisere strategiens innsatsområder i fylket.

Rogaland fylkeskommune har initiert flere pilotprosjekter i samarbeid med museer, kommuner og frivillige aktører. Disse danner grunnlag for videreføring og skal fungere som eksempler på hvordan kulturmiljø kan bidra til inkluderende formidling, opplevelser og lokal verdiskaping. Tiltaket videreføres i handlingsprogrammet for 2026–2028 med særlig fokus på følgende prosjekt- og innsatsområder:

Vibrandsøy for alle – inkluderings- og formidlingsprosjekt

Leidangsnaust – etablering av nasjonalt nettverk for bevaring og bruk

Kvartalet i Egersund – kombinasjon av bygningsvern og næringsutvikling

Levende kystkultur på Kvitsøy – bevaring gjennom bruk og deltakelse

Historiske båtruter (M/S Skudenenes) – utvikling av rutetilbud

Kystens avstikkere – temabaserte kystopplevelser med lokal forankring

Kystlynghei – videre innsats for bevaring og formidling av tradisjonelle kulturlandskap

Veileder sjøhus – veileder for bærekraftig bevaring og bruk av sjøhus.

Evaluering og anbefaling

Arbeidet med handlingsprogrammet i 2025 viser at Rogaland fylkeskommune har oppnådd god framdrift og effekt på flere områder. Samtlige tiltak er igangsatt, og resultatene styrker både kunnskapsgrunnlag, lokal forvaltning og publikumsrettet formidling.

Samarbeid har vært en nøkkelfaktor. Tiltakene er gjennomført i tett dialog med kommuner, museer, frivillige aktører og statlige myndigheter. Dette har gitt god forankring og lokal oppslutning, men også stilt høye krav til koordinering og kapasitet internt. Enkelte prosjekter har derfor fått utvidet gjennomføringstid for å sikre kvalitet.

Erfaringene fra 2025 viser at tiltak som kombinerer faglig kvalitet med lokal involvering har størst gjennomslag. Rådgivingstjenesten for bygningsvern, formidling ved dagsturhyttene, utvikling av skolerelevant veileder og støtte til kommunale kulturminneplaner er eksempler på initiativ som gir både umiddelbar nytte og langsiktige ringvirkninger.

Ekstern finansiering har vært avgjørende for gjennomføringsevnen, særlig midler fra Riksantikvaren og andre nasjonale kilder. Disse har muliggjort tiltak som leidangsprosjektet, veileder for sjøhus, styrking av kommunal kulturmiljøkompetanse og verdiskapingsprosjekter som M/S Skudenes og den kulturhistoriske båtruten. Erfaringene viser at relativt beskjedne fylkeskommunale bidrag kan utløse betydelige eksterne midler og gi stor samlet effekt. Dette understreker verdien av målrettet søknadsarbeid og fylkeskommunens rolle som samfinansierende part.

Rogaland fylkeskommunes tilskuddsordninger er viktige virkemidler i oppfølgingen av regionalplanen og bidrar til å realisere planens mål og strategier. I 2025 er det arbeidet med å samordne ordningene for å få bedre oversikt, tydeligere prioriteringer og bedre kobling til nasjonale virkemidler. Erfaringene viser at tilskudd gir størst effekt når de kombineres med faglig støtte og lokal forankring.

Samtidig viser året at gjennomføringsevnen fortsatt er sårbar. Tiltak som forutsetter høy grad av kommunal medvirkning eller langvarig oppfølging møter kapasitetsutfordringer både lokalt og regionalt. Enkelte prosjekter har derfor behov for justerte budsjettammer eller mer fleksibel ressursbruk.

Anbefalinger for 2026 og videre

Rulleringen av handlingsprogrammet for 2026–2028 bygger videre på prosjekter med dokumentert effekt, sterk forankring og lokal medvirkning. Satsinger som bidrar til økt

kunnskap, inkluderende formidling og bærekraftig bruk av kulturmiljøer skal prioriteres. Nye tiltak bør bare iverksettes når både faglig grunnlag og finansiering er på plass. Større initiativ bør utvikles i strategiske partnerskap og forankres i eksisterende nettverk for å sikre varig effekt og god ressursutnyttelse.

Gjennom oppfølgingen av handlingsprogrammet utøver Rogaland fylkeskommune sin rolle som samfunnsutvikler på kulturmiljøfeltet. Regional planlegging skal brukes som strategisk verktøy for å samordne virkemidler, prioritere innsats og utvikle partnerskap som bidrar til en helhetlig og bærekraftig forvaltning av kulturmiljøene i fylket.

For å oppnå størst mulig effekt og nytte vil fylkeskommunen prioritere:

- tiltak som bygger opp under kommunenes forvaltningskapasitet
- innsats rettet mot eiere, skoler og frivillighet
- bruk av fylkeskommunale midler til å utløse ekstern finansiering
- videreutvikling av felles kunnskapsgrunnlag og digitale verktøy

Arbeidet i 2025 viser at kulturmiljøfeltet i Rogaland står sterkt – og at målrettet samarbeid, kunnskapsdeling og lokal forankring vil være nøkkelen til videre framdrift.

[Arkivdeling]

Figur 6 Engasjerte fartøyvernere under fartøyseminar om vedlikehold av tredekke.
Foto: Rogaland fylkeskommune

Rogaland fylkeskommune

Postboks 130 sentrum
4001 Stavanger

Besøksadresse

Arkitekt Eckhoffs gate 1
4010 Stavanger

Telefon

51 51 66 00

E-post

firmapost@rogfk.no

www.rogfk.no

Rogaland
fylkeskommune

Lydbølger fra mangfoldige Rogaland – vårt vitale fylke.
Disse grafiske bølgene gjengir lyden av Månafossen, Gjesdal.